

● SALI 1 Temmuz 2003

CUMHUR ERSÜMER'İN TAVRI KOMİSYON ÜYELERİNİ FENA HALDE SINIRLENDİRDİ. ERSÜMER BİTİME DOĞRU "HER SORUYA CEVAP VEREMEMENİN EZİKLİĞİNİ HİSSEDİYORUM" İTİRAFINDA BULUNDU

ERSÜMER ÜÇ maymunu oynadı soruların hiçbirini de BİLEMEDİ

TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu'nda Enerji eski Bakanı Cumhuriyet Ersümer'e doğalgaz ve elektrik konularında tam 230 ayrı soru yöneltildi. **Ersümer soruların büyük bölümüne "Bilmiyorum, hatırlamıyorum, görmedim, duymadım, nasıl bilebilirim ki"** şeklinde cevaplar verdi

Sebnem HOŞGÖR/ANKARA

Enerji eski Bakanı Cumhuriyet Ersümer, yaklaşık 8,5 saat süreye kaldığı Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu'nda 230'un üzerinde soruya karşı katıyca kalmış ama soruların hiçbirine cevap veremedi. Ersümer pek çok soruya "Bilmiyorum, hatırlamıyorum, görmedim, duymadım, sizden duyuyorum, bürokratlar getirdi imzalamam, mecbur kaldım onayladım" sözleriyle yanıtlamadan geçirdi, bazılarında ise detaylı yanıtlar verirken kaçındı. Ersümer'in bu tutumu toplantıda zaman zaman tansiyonun yükselmesine, zaman zaman da komisyon üyelerinin imali eleştiriyi ve esprilerine yol açtı. Ersümer sonunda, "Burada cevap veremediğim her sorunun ezikliğini hissediyorum" diyerek, mahcupiyetini itiraf etmek zorunda kaldı. Ersümer Çayırhan, Kırklareli termik santralleri ile Yamula Hidroelektrik Santrali'ne ilişkin 15 soruya da yazılı yanıt vermedi. Ersümer, "Ancak bu sorulara da tek tek yanıt vermek yerine, gruplar halinde yanıtlarken, bazı sorular için "Bakanlık makamına, bir başka deyişle tarafıma tevdi edilecek ve cevaplandırılacak mahiyette bulunmadığı görülmüştür" demekle yetindi.

BAŞKAN ATEŞ KIZDI

Ersümer'in soruların bazılarının cevaplarını geçirmesine tepki duyan komisyon üyeleri, toplantıdan sonra "Üç maymunu oynadı" şeklinde de konuşular. Toplantı sırasında ise tepki Ersümer'in yüzüne karşı da söylenecekti. Komisyon Başkanı Azmi Ateş tepkisini "Genelde sorularımıza 'bilmiyorum' diye yanıtlıyorsunuz. Bilmiyorsunuz, bu Bakanlığın işleyiş prosedürünü bilme ifadesi sizi sorumluluk dışında mi tutuyor?" sorusuyla gösterdi. Ateş'in tepkisi üzerine, Ersümer "Aman yani çok üzülürüm böyle bir itibarı bırakırsam" diyerek, ortamı yumuşatmaya çalıştı.

Şimdi bakan olsam da bütün bunları sorsam

Aradan 2 yıl geçti net hatırlamam imkansız

■ **Yüksel Çorbacıoğlu (CHP)**, Akku Elektrik şirketine ait hisse senetlerinin çalışanlara bedelsiz olarak verildiği ve 15 gün gibi kısa bir süre içerisinde İMKB'de 10 kat değer kazandığı şeklindeki bir ihbar üzerine yürütülen soruşturma sonrasında, sorumlu kişilere hiçbir ceza verilmediği, bir kısmına göstermelik olarak uyarma cezası verildiği yine görevlerinde tutuldukları bilinmektedir... Konuyu soruşturma müfettiş raporunun üzerine derkenar not olarak, görevden alınan personelin görevden alınmalarının ertelenmesi şeklindeki talimatını neden verdiğiniz?

■ **ERSÜMER** - Tabii çok net hatırlamam mümkün değil olayları. Yani böyle bir derkenara, ben bakanlıktan ayrıldıktan sonra iki yıl geçti. Herhalde o da bir yıl önce veyahut o esnada olabilir, tam hatırlamıyorum...
Yani o günkü takdimimiz oymuş. İş ve emanat durumunu dikkate alarak görevden alınmalarını istememiştik.

■ **Mahmut Yıldız (CHP)** - CEAS ve Kepsiz Elektrik şirketleriyle 1988 yılında imzalanan Enerji Satış Anlaşması sonrasında TEK ve TEAŞ ortadan kalkmasına rağmen, anılan şirketlerin neden yeni bir enerji satış anlaşması yapılmadı? ■ **ERSÜMER** - Böyle bir müracaat mı olmuş, böyle bir çaba mı olmuş, bize bu önerilmiş mi? ■ **Mahmut Yıldız** - Önceki sözleşmeleri tabii, bu iptal edilen TEK ve TEAŞ'a yapılan sözleşmelerdir, bunlar ortadan kalkınca yeni kuruluşla, yeni birimle sözleşmenin yeniden yapılması gerekir hukuken. ■ **ERSÜMER** - Yani bana öyle bir talep gelmedi, böyle bir bilgi de ulaşmadı. İlk defa duyuyorum... ■ **Fahrettin Poyraz (AKP)** - ... "CEAS"ın hesaplarını denetim elemanları denetlesinler" diye böyle bir şeyin oldu mu? ■ **ERSÜMER** - Yani yapılmayan yatırımlarla ilgili birkaç demarçımızın olduğunu biliyorum... ■ **Halide Incekara (AKP)** - Bu denetimin yapılmadığından haberinizi var mıydı? ■ **ERSÜMER** - Şimdi bakan ben

bütün bu konuların hepsini bilebilecek durumda değilim, açıkça ifade ediyorum. Yapılan mutlakla ki, ilgili dosyasındadır, yani açılır, bakılır, ne yapılır, ne yapılmıyorsa orada görürüz... Yani benim önüme gelip de benim takdirime sunulan bir hususa ben (hayır) dediysem, öyle bir husus varsa ben sorumluyum, açıkça söylüyorum, ama bana önerilmiş, bana teklif edilmişse veyahut yapılmış, yapılmışsa gerekli olan bir işi ben bilemem ki... **Bakan olsam da şimdi bunları sorsam...**

O santral niye başka yere nakledildi...

Bunu bilmem mümkün değil

■ **Ali Köçükcaydın (AKP)** - Barın mobil santrali, sizden sonraki Sayın Bakan Zeki Çalkın tarafından Samsun'a naklediliyor. Samsun'da mı bir ihtiyaç vardı ki buna gerek görüldü? Sayın Çalkın bazı çevresel etkileri düşünerek mi nakletti diye aklı geliyor? ■ **ERSÜMER** - Şimdi tabii oradaki kriterler nelerdir, bu terah niye değiştirilmiştir, benim onu bilmem mümkün değil. ■ **Başkan Azmi Ateş (AKP)** - Yani Sayın bakan seçim bölgesini bırakıyor, Samsun'a niye taşıyor? Yani bunu lütfedip değerlendirirseniz memnun oluruz. ■ **ERSÜMER** - Onu siz değerlendiricek durumdasınız, yani ben ne söyleyeceğim şimdi size...

Galiba soruları başka birine sormak lazım

■ **Fahrettin Poyraz (AKP)** - Adapazarı, Gebze, İzmit, Ankara doğalgaz santralleri, buna bir de Iskenderun santrallerini ekliyoruz. Bu santraller ilgili ihale aşaması bittikten sonra ihaleyi alan şirketle TEAŞ arasında protokol yapılmış ve ihale şartı değiştirilmiştir... Söz konusu şartlara ihaleye çıkılsaydı, daha ucuz teklif alınmaz mıydı? ■ **ERSÜMER** - Bilmiyorum, bu TEAŞ ile şirket arasında yapılan bir işlem. Onları ben bilemem. ■ **Poyraz** - Yani böyle bir değişiklikten haberinizi yok diyorsunuz. ■ **ERSÜMER** - Yok nasıl bilebilirim... ■ **Atilla Koç (AKP)** - Bütün bu meseleden bir başka netice çıkarmak gerekiyor, bu kadar anonim şirketler, şirketler ve başındaki Bakan sorulmuş. ■ **Halide Incekara (AKP)** - Sorulmuş da, başkaları sorulmuş gözüküyor. ■ **Atilla Koç** - ... Biz bu duruma göre soruları TEAŞ Genel Müdürlüğüne sormamız gerekiyor.

Gazi günlük ben mi takip edeceğim?

■ **Bahattin Kaymaz (UZMAN)** - 2000 yılının Ocak ayının 3'ünden itibaren 17'sine kadar hafta ayın sonuna kadar zaman zaman doğalgazda hatta Ankara'da da yaşadık, 3 barm altına düşüp, sistemden shutdown olduğu durumlar oldu. Bununla ilgili Rusya tarafına ne bir talepte bulunulmuştur, ne de herhangi bir inceleme ya da soruşturma açılmıştır. Yani rakamlar buradadır, Rusya'nun sözleşmeler gereği bize aylık, günlük, saatlik tahmin etmiş olduğu rakamlar vardır, bunları yerine getirmediği halde neden bir yatırım uygulanmamıştır? ■ **ERSÜMER** - Bu benim uygulayacağım bir yaptırım değil ki. Yani şimdi böyle söyleyince ben günlük oturacağım Rusya ne kadar gaz verdi, ne kadar vermedi, ben onu mu takip edeceğim? **Onun muhabatı BOTAS.**

Sabırlar taşıyor komisyon üyeleri işi alaya vuruyor

■ **Yüksel Çorbacıoğlu (CHP)** - Bu arada ben hatırlatma yapayım. Gazetecilere fazla malzeme vermemenizi de hatırlatıyorum. ■ **ERSÜMER** - Ama nasıl bir malzeme? Yani ben ne söyleyecebilirim? ■ **Çorbacıoğlu** - Hayır, hayır şöyle dediniz ya bilmiyorum, etmiyorum diye yazıyorlar gazeteciler ben de o anlamda... ■ **ERSÜMER** - Ama hakikaten bilmiyorum yani...

Devir bedel tespitleri benim için de meçhul

■ **NİMET ÇUBUKÇU (AKP)** - İşletme hakkı devri modeliyse gerçekleştirilen projelerin krediden kaynaklanan tüm borçları ECİAŞ (devlet) tarafından yüklenilmektedir. Böylece karşılığı olmayan bir ödeme yükü bu şirkete kalmaz. Bu şirketlere yapılacak olan ödemeler aynı boyutlarda bir yatırım ve aynı koşullarda bir üretimin kamu tarafından gerçekleştirildiğinde nasıl bir fark oluşturduğu hususlarında ben inceleme yaptırılmaz mı? ■ **ERSÜMER** - İşletme hakkı devir modeli bir finans modeli olarak gündeme geldi... Şimdi işletme hakkı devir belirlenimin belirlenmesindeki kistas benim için de şu anda meçhul. **Bu işletme hakkı devir bedellerinin neye göre tespit edildiğini ben şahsen biliyor değilim.**

"Neden bilmiyorsunuz" diyeceksiniz ama bilmiyorum

■ **FAHRETTİN POYRAZ** - Alarko Holding'in Kırklareli Doğalgaz Santrali için, TEAŞ bu tesise 2000 yılından önce ihtiyacı olmadığı yönünde görüş bildiriyor. Bu olumsuz görüşe rağmen imtiyaz sözleşmesi 11.9.1998 tarihinde taraflarımız arasında onaylanıyor. Danıştay onayına yollanırken TEAŞ'ın olumsuz yazısı sözleşme ekine neden konulmadı? ■ **ERSÜMER** - Şimdi onun eklenip eklenmediğini bilmiyorum. Yine diyeceksiniz ki "Neden bilmiyorsunuz" ama yeni imtiyaz sözleşmesine eklenmesi gereken ne varsa eklenmiştir.

Sevgili bakanım bunları bilmemenizi düşünemiyorum

■ **BAŞKAN** - 2010 için 55 milyar metreküp, 2020 için 82 milyar metreküp gaz ihtiyacı tespiti için gerekçeleriniz nelerdir? Sevgili bakanım büyümeydi, küçülmeydi işte doğalgazı Türkiye'ye satmaya yarıydık, konularla yaydık gibi değil... ■ **ERSÜMER** - Yayımadık diyor muyun sayın başkanım. ■ **BAŞKAN** - Efendim 4 yıl iktidarda kalımsızın, yayınamamışsınız ama rakamları zirveye taşıdınız. Yani bu çelişki değil mi? ...Sayın Bakanım bu gerekçeleri bilmemenizi düşünemiyorum.

Pahalı gazda adres TAHKİM Şeriatın kestiği parmak kanamaz

■ **BAHATTİN KAYMAZ (UZMAN)** - (Türsgazda) ... Bu formül hileli bir formül. Bugün bu hileli düzeltin diyor Rustar tarafı. Henüz faturası biz ödemiş değiliz. ■ **ERSÜMER** - Düzeltmeyeceksiniz, niye düzeltceksiniz ki? ■ **KAYMAZ** - Şöyle bir savla geliyor. Bütün sizin yaptığımız anlaşmalarda bakan bu formül doğru değil mi, burada sevhen yani yazılmış yani tahkime gitme vesaire... ■ **ERSÜMER** - Şeriatın kestiği parmak kanamaz (sıcınzı demek istiyor) diyeceksiniz. Şimdi bile kim bunun altına imza atabilir? Var mı öyle bir yürekli adam formülü değiştiricek. ■ **ERSÜMER** - Efendim 3 tane formül yazılıyor, birer kez yanlış yazıldığı demeyim de... O gün daha bu formülün neden düzeltilmediğini ya da neden böyle yanlış düzeltilmediği üç ayrı anlaşmada, bunun bir amacı var mıydı?

■ **ERSÜMER** - O anlaşmaları kim düzenlediyse onlara soracaksınız. ■ **KAYMAZ** - Efendim sizin dönemimiz. ■ **ERSÜMER** - Benim dönemim de, yani yapmayın Allah aşkına... Şu anda geçerli olan formül Türkiye'nin lehine bir formül değil mi? ■ **KAYMAZ** - Evet. ■ **ERSÜMER** - Değiştirmek Türkiye'nin elinde değil mi? ■ **KAYMAZ** - Hayır. ■ **ERSÜMER** - Neden? ■ **KAYMAZ** - Efendim tahkim denen sözleşme iki taraf anlaşmadığı zaman gideceği bir hukuk sistemi var. ■ **ERSÜMER** - İyi ya şeriatın kestiği parmak kanamaz nereye giderse oraya gidecek bunun kararını kim verebilir bu saatten sonra?

Düşük teklif mi olmuş? Kesin hatırlamıyorum

■ **ATILLA KOÇ** - Peki aynı şirketin (InterGen-ENKA-Exxon) 1.12.1997 ve 23.7.1998 tarihli başlangıç tekliflerindeki kömür fiyatının düşmesine bağlı olarak orijinal teklifine pazarın 39 cent/kuwh miktarında daha az indirdiğini vurgulayan tekliflerinden haberinizi oldu mu? Olduysa bu teklifin dikkate alınması için girişiminizi oldu mu? ■ **ERSÜMER** - Kesin hatırlamıyorum. Mutlakla TEAŞ'a itiraz etmiş ve taahhüt TEAŞ'te değerlendirilmiştir, yani açıkça söylüyorum.